

HALLINTOVALIOKUNNALLE

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valmiuslain ja asevelvollisuuslain 79 §:n muuttamisesta (HE 63/2022 vp)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi puolustusministeriön hallinnonalan osalta vain asevelvollisuuslain 79 §:ää. Kyseisessä pykälässä säädetään mahdollisuudesta määrätä reservissä olevia asevelvollisia lyhyeksi, enintään 14 päivän ajaksi, heidän Puolustusvoimissa saamansa erityiskoulutuksen mukaisiin lääkintä-, pioneeri-, viesti-, kuljetus- ja suojelualan sekä muihin vastaaviin tehtäviin, joihin ei liity sotilaallisten voimakeinojen käyttämistä.

Pykälää on tällä hetkellä mahdollista soveltaa valmiuslain 3 §:n 4 kohdassa tarkoitettuun suuronnettomuuteen ja 5 kohdassa tarkoitettuun erityisen vaaralliseen tartuntatautiin perustuvissa poikkeusoloissa.

Soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että reserviläisiä olisi mahdollista määrätä palvelukseen myös valmiuslain 3 §:n 6 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa eli muuta julkisen vallan päätöksentekokykyyn, yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin toimivuuteen, rajaturvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen kohdistuvaa uhkaa, toimintaa, tapahtumaa tai näiden yhteisvaikutusta, joka erityisen vakavasti ja olennaisesti vaarantaa kansallista turvallisuutta, yhteiskunnan toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia. Valmiuslain 3 §:n 6 kohdassa tarkoitettuihin hybridiuhkatilanteisiin voisi liittyä esimerkiksi laajoja tieto- ja viestintäjärjestelmien häiriöitä, laajamittaista informaatiovaikuttamista, muita kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvia uhkia tai erittäin laajamittaista maahantuloa.

Koska hybridiuhkat ovat vaikeasti ennakoitavia ja usein monialaisia, valmiuslain 3 §:n 6 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa mahdollisesti tarvittava lisähenkilöstö ja sen osaaminen olisi riippuvainen kulloisestakin tilanteesta. Palvelukseen olisi mahdollista määrätä esimerkiksi Puolustusvoimissa kyberpuolustukseen koulutettuja reserviläisiä. Näiden reserviläisten osaamisen olisi tarvittaessa syytä olla hyödynnettävissä esimerkiksi yhteiskunnan päätöksenteon toimivuutta vakavasti uhkaavissa tieto- ja viestintäjärjestelmien häiriötilanteissa.

Pykälään ei ehdoteta sen soveltamisalan laajentamisen lisäksi tehtävän muita muutoksia. Palvelukseen määräämisen menettely ja muut palvelukseen sovellettavat säännökset vastaisivat siten valmiuslain 3 §:n 6 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa pykälän voimassa olevaa sääntelyä. Reserviläisten määrääminen palvelukseen edellyttäisi siis edelleen tasavallan presidentin päätöstä.

Esityksessä ei ehdoteta, että uudessa 3 §:n 6 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa sovellettaisiin sotilaallista puolustusvalmiutta koskevaa valmiuslain 16 lukua.

Valmiuslain kokonaisuudistuksessa tulee myöhemmin arvioida, aiheuttaako turvallisuusympäristön muutokset muita muutostarpeita Puolustusvoimien toiminnan osalta.

Puolustusministeriö kannattaa hallituksen esitystä. Pikaisesta aikataulusta huolimatta hallinnonalan näkemykset on otettu valmistelussa hyvin huomioon.